

Hvis vi skal få en bærekraftig utvikling:

GENRESSURSER OG ØKO-SYSTEMER MÅ BEVARES

Vi kan ikke fortsette å tære på jordens biologiske mangfold og samtidig opprettholde vår materielle velstand. Bærekraftig bruk av våre genetiske og andre naturressurser forutsetter at vi mennesker fullstendig endrer vår adferd innbyrdes og i for-

hold til andre arter, heter det i anbefalingene fra Røros-konferansen om biologisk mangfold som NINA arrangerte i september. Ca. 100 eksperter fra 20 land drøftet den katastrofale utryddingen av planter, dyr og arvemateriale.

I dag er vi i ferd med å utrydde et stort antall arter og genkombinasjoner, og ødelegge hele økosystemer. Dette skjer samtidig med at vår avhengighet av genetiske ressurser og økosystemer stadig øker.

Det ensidige nyttemoralske syn som ofte legges på arter og genetisk mangfold er uforenlig med langsiktig beskyttelse av det biologiske mangfold og bevaring av genetiske ressurser til nytte for kommende generasjoner.

Vi må bli i stand til å møte følgende utfordringer:

1

Vi må forandre vår nåværende økonomi (energi- og gjeldspolitik) og stoppe befolkningsøkningen som ødelegger leveområder for dyr og planter. Vi må stoppe utarming av naturressursene, utsettingen av fremmede arter og forurensningen av luft og vann som truer med å endre miljøet på hele planeten.

2

Myndigheter og næringsliv må oppmuntre til å finne nye måter og kunnskap til å analysere, beskrive og verne, og fremme en bærekraftig bruk av genetiske ressurser (biologisk arvemateriale).

3

Lokalbefolkningen må bli garantert retten til å bruke og tjene på planter og dyr de har utnyttet, og bør også ha del i ansvaret for å verne disse ressursene.

ANBEFALINGENE

Røros-konferansen kommer med følgende anbefalinger til politikere, forvaltere og forskere. Selv om konferansen har henvendt seg til disse gruppene, må det understrekes at det er et felles ansvar:

POLITIKERE MÅ:

- Støtte den internasjonale konvensjonen om bevaring av biologisk mangfold som er under utarbeidelse.
- Utforme en nasjonal plan for bevaring av biologisk mangfold.
- Sikre en rettferdig fordeling av for tjenesten på bruken av genetiske ressurser.
- Etablere et nettverk av vernede områder, forskningssentra og utdannelsesprogrammer for bevaring av biologisk mangfold.
- Integre vernet av biologisk mangfold i alle samfunnssektorer.

FORVALTERE MÅ:

- Starte langsiktig overvåking av biologisk mangfold.
- Støtte forskning som kan hindre utarming av genetiske ressurser.
- Gi lokalbefolkningen medbestemmelse når det gjelder avgjørelser som berører bruken av lokale naturressurser.

- Utvikle regelverk som sikrer konsekvensvurderinger av alle utsettinger av fremmede bestander og arter.
- Samarbeide nasjonalt og internasjonalt for å bevare biologisk mangfold.

FORSKERE MÅ:

- Starte langtidsstudier av variasjon i bestandsforhold, genetikk og miljø.
- Utvikle bedre metoder til å overvåke og kontrollere utsetting av fremmede bestander og arter, inklusive genmodifiserte organismer.
- Analysere langtidseffektene av selektiv høsting og annen bruk av økosystemer.
- Utvikle bedre metoder for lagring av frø, vev og formeringsceller i genbanker.
- Utvikle metoder for restaurering av ødelagte økosystemer.

Miljøvernministeren:

- Utryddelsen en trussel mot grunnlaget for alt liv

- Utryddelsen av plante- og dyrearter og deres leveområder er en trussel mot selve grunnlaget for alt liv på jorden. Bevaring av jordens biologiske mangfold er derfor en av hovedutfordringene i miljøvernarbeidet i 1990-årene.

Det sa miljøvernminister Kristin Hille Valla i sitt åpningsforedrag på Røros-konferansen.

Hun fremhevet Norge og andre rike lands ansvar for å sikre det biologiske mangfold i u-land og land i Øst-Europa. Fattigdommen her er en viktig årsak til miljø-ødeleggelsene, og de rike land med sitt overforbruk må ta mye av skylden for dette.

Hun mente at det tross alt skjer mye positivt internasjonalt, blant annet i FNs miljøvernprogram. Det arbeides for å få til en konvensjon som skal omfatte biologisk mangfold i vid forstand.

En viktig del av denne konvensjonen er at den skal omhandle økonomiske kompensasjonsordninger overfor u-land i forhold til foredling og bruk av deres biologiske ressurser. Målet er å ha konvensjonen ferdig til FNs miljø- og utviklingskonferanse i Brasil i 1992.

NINA-konferanse

ANBEFALINGER

Den internasjonale konferansen om bevaring av genetiske ressurser for en bærekraftig utvikling (Røros 10.-14. september 1990)

Under Røros-konferansen ble det utarbeidet et sett anbefalinger som peker på de viktigste områdene for innsats fra forskning og forvaltning i arbeidet for å bevare det biologiske mangfoldet og de genetiske ressursene på jorda.

Anbefalingene er rettet til alle politikere, forvaltere og forskere som er engasjert i utnyttelse og bevaring av levende naturressurser.

Heftet inneholder anbefalingene på engelsk, og et sammendrag på norsk og engelsk.

BESTILLING

Særtrykk av publikasjonen bestilles fra NINA v/informasjonsjefen.
Porto/eksp. kr. 35,-.

Planten som ble reddet

Sibirstjernas eneste kjente voksested i Vest-Europa er Sakrisvollen på nordsiden av Aursunden i Røros kommune. Nærmeste voksested er på Kola-halvøya.

Plantefredningsområdet Sakrisodden ble opprettet i 1982 for å verne sibirstjerna. Samtidig ble sibirstjerna fredet i hele Norge.

Fire skrinne sibirstjerner var alt som fantes i 1975, og ingen av dem blomstret. De vokste tett inntil hverandre -

sannsynligvis var de skudd fra én og samme rot.

Gjennom Jorunn Sakrisvolls samvittighetsfulle skjøtsel er antallet sibirstjerner økt til 750! Hun har gjødslet og vannet plantene i flere år. Hver vår tok hun opp noen planter fra feltet og satte dem i potter for å gi dem en god start.

Etter hvert som bestanden tok seg opp, ble hele feltet flyttet lenger opp på stranda,

Sibirstjerna - et mysterium.

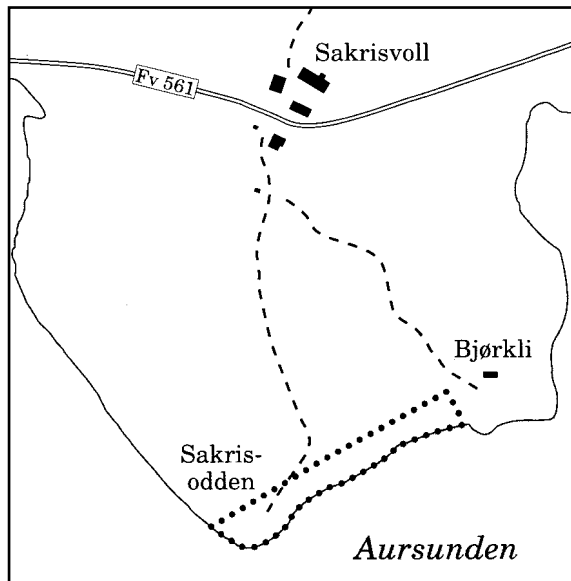
der det er mer beskyttet mot isgang og svingninger i vannstanden.

Enkelte vil nok være skeptisk til at man griper inn og hjelper en art som er i ferd med å dø ut, fordi dette er en naturlig prosess. I dette tilfellet er det imidlertid et menneskelig inngrep - reguleringen av Aursunden - som har ødelagt livsmiljøet til sibirstjerna, og da er det vår plikt å forsøke å redde den.

Jorunn Sakrisvoll er ansatt som oppsynskvinne og følger besøkende ut til lokaliteten. Hun bor på gården like inntil det fredede området. I 1984 ble hun tildelt Statens Naturvernråds hedersrose for sitt arbeid med å redde sibirstjerna.

Planten er kanskje Norges sjeldneste, og for vitenskapen er den et mysterium. At den vokser på grus, kan være nøkkelen til mysteriet. Etter istiden var det flere grusøyer og morener enn nå; derfor kan sibirstjerna ha vært vanligere. Men hvorfor er den forsvunnet fullstendig mellom Aursunden og Kola? Det har ingen funnet svaret på.

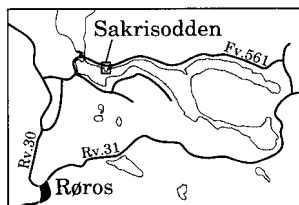
Jorunn Sakrisvoll viser voksestedet for de fire sibirstjerner som var igjen i 1975.

TEGNFORKLARING

- ..... Grense for plantefredningsområde
- ==== Vei med veinummer
- - - - - Sti
- Bebyggelse

0m 100 200 300

Sakrisodden ligger ca. 22 km nord for Røros på nordsiden av Aursunden.

